

Lenin: Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena

Tapio Siirilä

30.4.2020

Käsikirjoitus on kirjoitettu vuoden 1916 alkupuoliskolla.

Kirja ilmestyi painosta vuoden 1917 keskivaiheilla.

Kirjoittajaksi on merkitty N. Lenin (Vl. Iljin)

Н. ЛЕНИНЪ (ВЛ. ИЛЬИНЪ).

**ИМПЕРІАЛИЗМЪ,
КАКЪ НОВѢЙШІЙ ЭТАПЪ
КАПИТАЛИЗМА.**

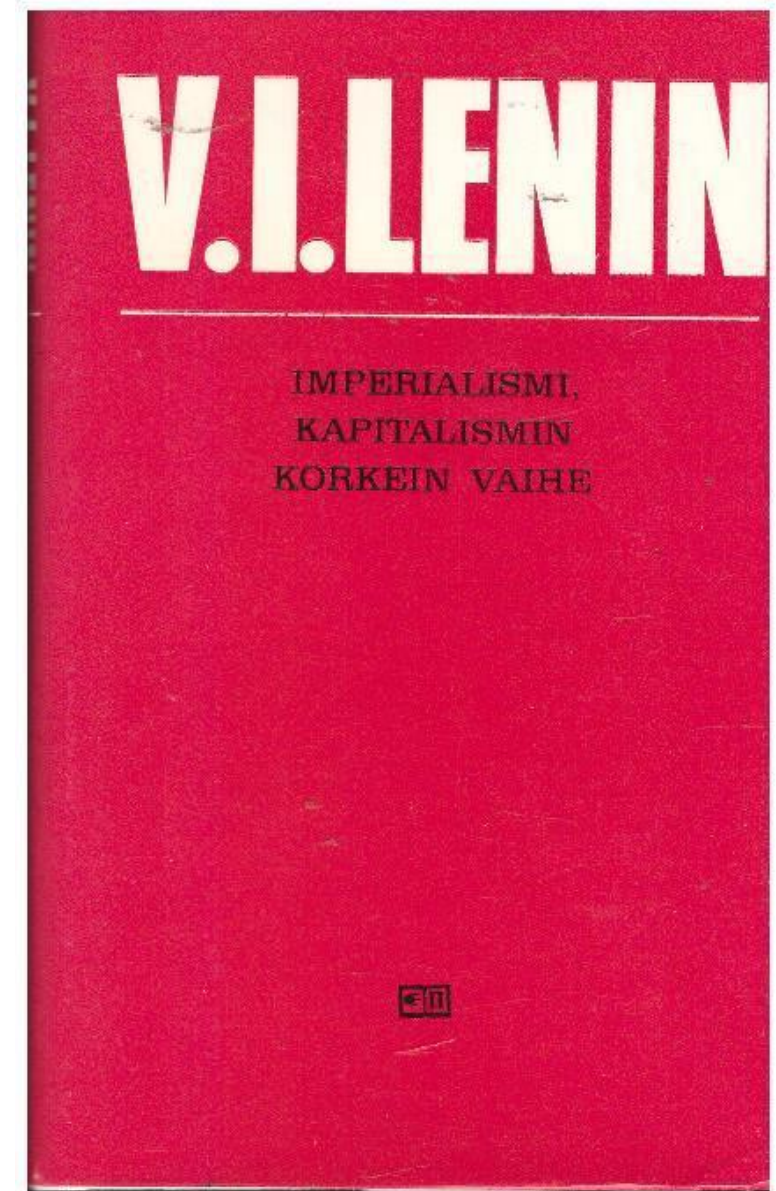
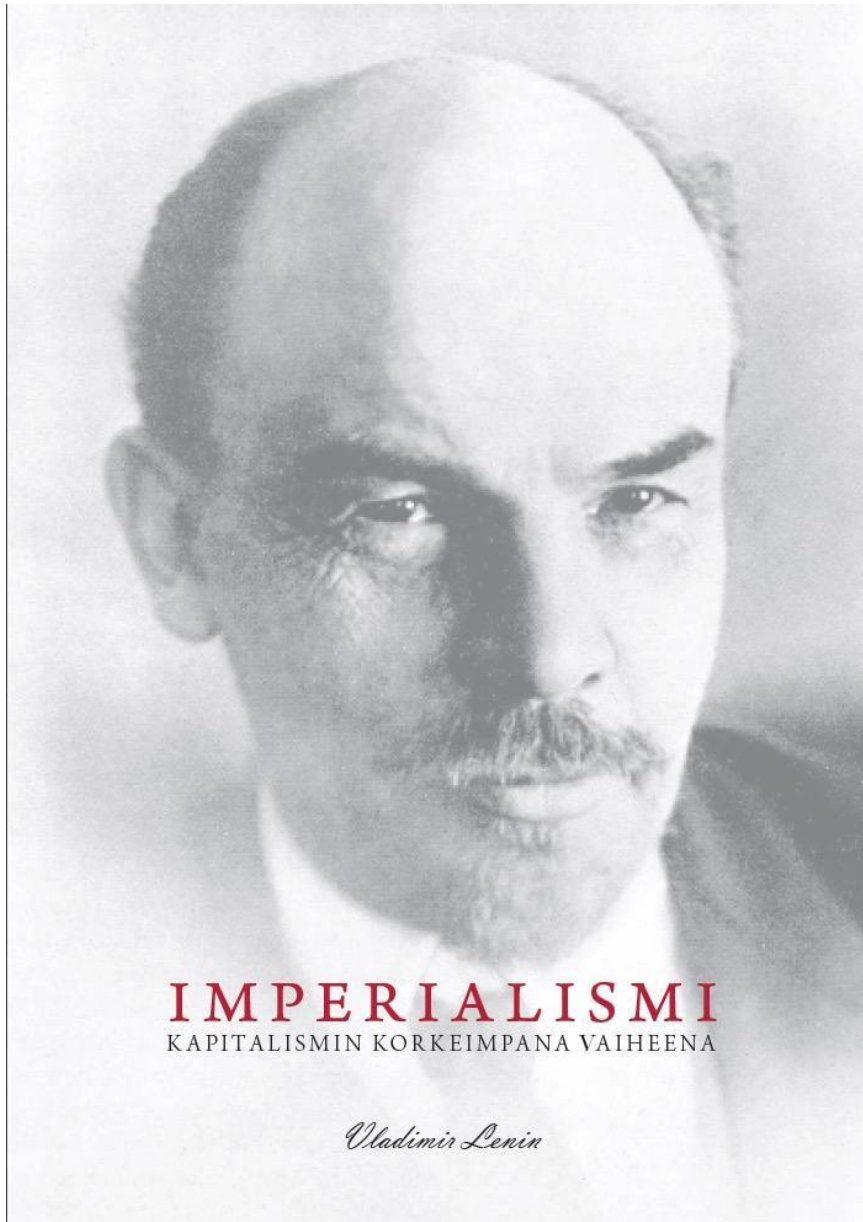
(Популярный очеркъ).

СКЛАДЪ ИЗДАНІЯ:
Книжный складъ и магазинъ „Жизнь и Знаніе“
Петроградъ, Поварской пер., 2, кв. 9 и 10. Тел. 227—42.
1917 г.

Suomen kielellä

- Teokset osa 22 s. 179 ... 294
- Netissä saatavissa osoitteessa
http://sosialismi.net/wp-content/uploads/2010/04/vladimir_lenin_-_imperialismi.pdf

Kirjasta on otettu useita painoksia suomenkin kielellä

Sensuuri rajoitti

- Käsikirjoitus on vuodelta 1916, jolloin tsaarin hallinto oli vielä vallassa Venäjällä.
- Kirja oli tarkoitettu julkiseen levitykseen ja siksi se piti kirjoittaa niin, että sensuuri sen hyväksyy.
- Helmikuun vallankumouksessa tsaari pakotettiin luopumaan vallasta.

Alkulauseista

- Kirja painettiin tsaarin hallinnon kukistumisen jälkeen, jolloin mukaan ehti vielä lyhyt alkulause.
- Huhtikuussa 1917 kirjoittamassaan alkulauseessa Lenin kertoo kirjoittamista koskeneista rajoituksista.
- Perusteellisempi johdanto vuonna 1920 ranskaksi ja saksaksi julkaisuihin painoksiin.

Alkulause 1917

Kirjanen on kirjoitettu tsaarin sensuuria silmälläpitäen. Sen vuoksi minun oli pakko ei ainoastaan rajoittua mahdollisimman tarkasti yksinomaan teoreettiseen – varsinkin taloudelliseen – erittelyyn, vaan myös esittää harvalukuiset välttämättömät politiikkaa koskevat huomautukset hyvin varovaisesti, vihjauksin.

Alkulause 1917

Politiikkaa koskevat huomautukset on esitetty hyvin varovaisesti, vihjauksin, sillä vertauskuvallisella kielellä, johon tsarismi pakotti kaikki vallankumoukselliset turvautumaan silloin, kun he tarttuivat kynään kirjoittaakseen legaalisen teoksen.

Alkulause 1917

Raskasta on nyt vapauden päivinä lukea uudelleen näitä kokoonahdettuja, rautaisiin ruuvipihteihin puserrettuja kirjasein kohtia, jotka ajatus tsaarin sensuurista on runnellut.

Alkulause vuoden 1920 painoksiin

Vuosien 1914–1918 sota oli molemmin puolin imperialistista sota (eli anastus-, ryöstö- ja rosvosotaa) maailman jaosta, siirtomaiden, finanssipääoman vaikutuspiirien yms. jakamisesta ja uudelleenjakamisesta.

Todistusta siitä, mikä oli sodan todellinen yhteiskunnallinen tai oikeammin sen todellinen luokkaluonne, ei tietenkään löydy sodan diplomaattisesta historiasta, vaan kaikkien sotaikäyvien valtojen vallassaolevien luokkien objektiivisen aseman erittelystä.

Alkulause 1920

Rautatiet ovat yhteenvetoja kapitalistisen teollisuuden perusaloista, kivihiili- ja rauta-teollisuudesta, yhteenvetoja ja samalla havainnollisimpia osoittimia maailmankaupan ja porvarillis-demokraattisen sivilisaation kehityksestä.

Alkulause 1920

Rautatiet ovat sidotut suurtuotantoon, monopoleihin, syndikaatteihin, kartelleihin, trusteihin, pankkeihin ja finanssioligarkiaan.

Rautatieverkon jakautuminen, tuon jakautumisen epätasaisuus ja verkon kehityksen epätasaisuus – kaikki se on nykyaikaisen, monopolistisen kapitalismin tulosta maailmanmitassa.

Esimerkki rautateiden käsittelemisestä kirjan varsinaisessa tekstissä

ALUE	RAUTATEIDEN YHTEISPITUUS (kilometriä)		
	Vuosi 1890	Vuosi 1913	Muutos
Eurooppa	224 000	346 000	122 000
USA	268 000	411 000	143 000
Siirtomaat	82 000	210 000	128 000
Aasian ja Amerikan (ilman USA:ta) itsenäiset ja puoli- itsenäiset valtiot	43 000	137 000	94 000

Alkulause 1920

Kapitalismi on muuttunut maailmanjärjestelmäksi, jossa muutamat harvat »edistyneimmät» maat harjoittavat maapallon väestön valtaenemmistöön kohdistuvaa siirtomaasortoa ja finanssi-orjuutusta.

Alkulause 1920 (porvarillistunut työläinen)

Venäjän menševikit ja sosialistivallankumoukselliset tukevat Koltšakia ja Denikiniä bolševikkeja vastaan, Saksan scheidemannilaiset, Noske ja kumpp. ovat porvariston rinnalla spartakisteja vastaan, samoin on Suomessa, Puolassa, Unkarissa jne.

Mikä on tämän maailmanhistoriallisen ilmiön taloudellinen perusta?

Alkulause 1920 (porvarillistunut työläinen)

Kapitalismi on nyt kehittänyt kourallisen erikoisen rikkaita ja mahtavia valtioita, jotka ryöstävät koko maailmaa.

Tällaisella jättiläismäisellä ylivoitolla voidaan lahjoa työväen johtajia ja työläisaristokratian ylin kerros.

»Edistyneimpien» maiden kapitalistit lahjovatkin niitä, lahjovat tuhansin keinoin, välittömin ja välillisin, avoimin ja peitetyin.

Alkulause 1920 (porvarillistunut työläinen)

Tämä porvarillistuneiden työläisten eli työläis-aristokratian kerros, joka on täysin poro-porvarillinen elintavoiltaan, ansiotulojensa ja koko maailmankatsomuksensa puolesta, on meidän päivinäimme porvariston tärkein yhteiskunnallinen tuki. Sillä nämä työläiset ovat porvariston todellisia asiamiehiä työväenliikkeessä, kapitalistiluokan työläisvouteja, todellisia reformismin ja sovinismin asian ajajia.

Otteita kirjan tekstistä

TaSi: Huomioon otettavaa

- Kirjassa on runsaasti taulukoita ja muuta yksityiskohtaista numerotietoa. Ne liittyvät sata vuotta sitten olleeseen tilanteeseen eikä niitä siksi kannata tässä kovin paljon esittää.
- Muutenkin maailma oli sata vuotta sitten aika tavalla erilainen. Hyvin monet kirjan toteamuksista pätevät kuitenkin nykyiseenkin maapallon laajuiseksi kasvaneeseen kapitalismiin (globalisaatioon).

Keskittyminen

Teollisuuden valtava kasvu ja tuotannon erinomaisen nopea keskittyminen yhä suurempiin yrityksiin on kapitalismin luonteenomaisimpia erikoisuuksia.

USA:ssa melkein puolet maan kaikkien yritysten koko tuotannosta on yritysten yhden sadasosan käsissä!

Keskittyminen

Muutaman kymmenen jättiläisyhtiö on helppo päästä sopimukseen keskenään, ja toisaalta juuri yritysten suuruus vaikeuttaa kilpailua ja synnyttää monopolisoitumistendenssin.

Tämä kilpailun muuttuminen monopoliksi on eräs tärkeimmistä uusimman kapitalismin talouselämän ilmiöistä.

Monopolit

Monopoliien historian perusvaiheet ovat seuraavat:

- 1) 1860- ja 1870-luvulla vapaa kilpailu saavutti korkeimman, äärimmäisen kehitystasensa. Monopolit olivat aivan alkioasteella.
- 2) Vuoden 1873 kriisin jälkeen seuraa laaja kartellien kehitysvaihe, mutta ne ovat vielä poikkeuksia. Ne eivät ole vielä kestäviä. Ne ovat vielä ohimenevä ilmiö.

Monopolit

3) Nousu 1800-luvun lopulla ja vuosien 1900–1903 kriisi: kartellit muodostuvat yhdeksi koko talouselämän perusteista.

Kapitalismi on muuttunut imperiaalisiksi.

Yhteiskunnallistuminen

Imperialistisella asteellaan kapitalismi vie kaikinpuoliseen tuotannon yhteiskunnallistumiseen, se tavallaan raahaa kapitalisteja vastoin näiden tahtoa ja tietoa eräänlaiseen uuteen yhteiskuntajärjestykseen, joka on siirtymäaste täydellisestä kilpailuvapaudesta täydelliseen yhteiskunnallistumiseen.

Yhteiskunnallistuminen

Tuotanto muodostuu yhteiskunnalliseksi, mutta omistus jää yksityiseksi. Yhteiskunnalliset tuotantovälineet jäävät pienen henkilöryhmän yksityisomaisuudeksi. Muodollisesti tunnustettavan vapaan kilpailun yleiset puitteet säilyvät, ja harvalukuisten monopolistien harjoittama muun väestön sorto käy sata kertaa raskaammaksi, tuntuimmaksi ja sietämättömämmäksi.

Finanssipääoma

Kapitalismin kehitys on mennyt niin pitkälle, että vaikka tavartuotanto edelleenkin vallitsee ja sitä pidetään koko talouden perustana, niin sitä on todellisuudessa jo horjutettu ja päävoitot joutuvat niille, jotka ovat neroja finanssihuijausten alalla.

Kriisit

Kriisit – kaikenlaiset, useimmiten taloudelliset, vaikkakaan eivät yksinomaan taloudelliset – voimistavat tavattomasti keskittymis- ja monopolisoitumistendenssiä.

TaSi: Hyvä esimerkki on 1990-luvun alun pankkikriisi. Sen seurauksena STS-pankki ja SKOP hävisivät, KOP ja Yhdyspankki yhdistyivät Meritaksi ja entinen Postipankki (Sampo) on nyt osa tanskalaista Danskea.

Pankit

Sitä mukaa kun pankkitoimi kehittyy ja keskittyy harvalukuisiin laitoksiin, pankit kasvavat vaatimattomista välittäjistä kaikkivaltiaiksi monopolisteiksi, jotka määräävät kaikkien kapitalistien ja pikkuyrittäjien melkein kaikesta rahapääomasta, samoin myös suurimmasta osasta tuotantovälineitä ja raaka-ainelähteitä asianomaisessa maassa ja suuressa joukossa maita.

Pankit

Tämä monilukuisten vaatimattomien välittäjien muuttuminen kouralliseksi monopolisteja on eräs kapitalismin kapitalistiseksi imperialismiksi kasvamisen perusprosesseja.

Pankkien nopea keskittyminen

Berliinin kuusi suurpankkia

Vuosi	Osastoja Saksassa	Talletus- kassoja ja vaihtokonttoreita	Vakituinen osakkuus saksalaisissa osake- pankeissa	Yhteensä kaikkia laitoksia
1895	16	14	1	42
1900	21	40	8	80
1911	104	276	63	450

Ranskan jättiläispankit (Credit Lyonnais, Comptoir National ja Societe Generale)

Vuosi	Osastoja ja kassoja			Pääoman suuruus (milj. frangia)	
	Maa-seudulla	Pariisissa	Yhteensä	Oma	Vieras
1870	47	17	64	200	427
1890	192	66	258	265	1 245
1909	1 033	196	1 229	887	4 363

Pankit

Hoitaessaan muutamien kapitalistien juoksevia tilejä pankki suorittaa ikään kuin puhtaasti teknistä, pelkästään avustavaa liikeoperaatiota.

Mutta kun tämä operaatio kasvaa mittasuhteiltaan jättiläismäiseksi, ilmeneekin, että kourallinen monopolisteja alistaa valtaansa koko kapitalistisen yhteiskunnan kauppaja- ja teollisuustoiminnan.

Keskittyminen

Ei ole odotettavissa, että uusin keskittymisliike rajoittuu vain pankkitoimintaan.

Eri pankkien väliset läheiset yhteyssiteet vievät luonnollisesti myös niiden suosimien teollisuussyndikaattien keskinäiseen lähentymiseen.

Keskittyminen

Pankit kaikissa kapitalistimaissa, hyvin erilaisen pankkilainsäädännön vallitessa, lisäävät ja jouduttavat moninkertaisesti pääoman keskittymis- ja monopolien muodostumisprosessia.

Keskittyminen

Kehittyä pankkien niin sanoaksemme personaaliunioni suurimpien teollisuus- ja kauppaliikkeiden kanssa, niiden molempien yhteensulautuminen osakkeen omistuksen kautta, siten, että pankinjohtajista tulee kauppaa- ja teollisuusyritysten hallintoneuvostojen (tai johtokuntien) jäseniä, ja päinvastoin.

Keskittyminen

Hallintoneuvostojen jäsenpaikkoja annetaan vapaaehtoisesti henkilöille, joilla on kuuluisa nimi, sekä myös entisille valtion virkamiehille, jotka voivat helpottaa huomattavasti kanssakäymistä viranomaisten kanssa.

Finanssipääoma

Tuotannon keskittyminen, siitä kasvavat monopolit, pankkien sulautuminen eli yhteenkasvaminen teollisuuden kanssa – siinä finanssipääoman syntyhistoria ja tämän käsitteen sisältö.

Finanssipääoma

Jos omistetaan 40 % osakkeista, niin se jo riittää määräysvallan saamiseen osakeyhtiön asioihin nähden, sillä hajallisten pikkuosakkaiden tietyllä osalla ei käytännössä ole lainkaan mahdollisuutta osallistua yhtiökokouksiin ym.

Osakeomistuksen ”demokratisoituminen” on todellisuudessa eräs finanssioligarkian mahdin lisäämiskeino.

Finanssipääoma

Harvojen käsiin keskittynyt ja tosiasiasa monopolioikeuksia nauttiva finanssipääoma hankkii tavattoman suuria ja yhä kasvavia voittoja perustamisesta, arvopaperien liikkeellelaskusta, valtionlainoista yms. lujittaen finanssioligarkian herruutta, verottaen koko yhteiskuntaa monopolistien hyväksi.

Finanssipääoma

Poikkeuksellisen korkeat voitot arvopaperien liikkeellelaskusta, joka on finanssipääoman tärkeimpiä operaatioita, näyttelevät sangen suurta osaa finanssioligarkian kehityksessä ja lujittumisessa.

Finanssipääoma

Kapitalismille on ominaista pääoman omistuksen erottuminen sen tuotantoon sijoittamisesta, rahapääoman erottuminen teollisesta eli tuotantopääomasta, yksinomaan rahapääoman tuloista elävän koronnauttijan erottuminen yrittäjästä ja kaikista pääoman käyttöön välittömästi osallistuvista henkilöistä.

Imperialismi eli finanssipääoman herruus on se kapitalismin korkein aste, jolloin tämä erottuminen saavuttaa valtavan laajuuden

Pääomien maastavienti

Vanhalle kapitalismille ja sen täydelliselle kilpailuvapaudelle oli tyypillistä tavarain maastavienti.

Uusimmalle kapitalismille monopolien herruuden vallitessa on tullut tyypilliseksi pääoman maastavienti.

Pääomien maastavienti

Niin kauan kuin kapitalismi pysyy kapitalismina, ei liikoja pääomia käytetä kyseisen maan joukkojen elintason kohottamiseen, sillä se olisi kapitalistien voiton pienentämistä, vaan niitä käytetään voittojen lisäämiseen viemällä pääomaa ulkomaille, takapajuisiin maihin.

Näissä takapajuisissa maissa voitto on tavallisesti suuri, sillä pääomia on vähän, maan hinta verrattain alhainen, työpalkat pienet ja raaka-aineet halpoja.

Pääomien maastavienti

Maanosat, joiden kesken ulkomaiset pääomat (likipitäen) jakautuvat (vuoden 1910 paikkeilla)

Englanti Ranska Saksa Kaikkiaan
(miljardeja markkoja)

<i>Eurooppa . . . .</i>	<i>4</i>	<i>23</i>	<i>18</i>	<i>45</i>
<i>Amerikka . . . .</i>	<i>37</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>51</i>
<i>Aasia, Afrikka</i>				
<i>ja Australia . . .</i>	<i>29</i>	<i>8</i>	<i>7</i>	<i>44</i>
<i>Yhteensä . . . .</i>	<i>70</i>	<i>35</i>	<i>35</i>	<i>140</i>

Pääomien maastavienti

Erotukseksi englantilaisesta, siirtomaa-imperialismista, ranskalaista voidaan nimittää koronkiskuri-imperialismiksi.

Saksalla on kolmas muunnos: sen siirtomaat eivät ole suuria ja sen ulkomaille sijoittama pääoma jakautuu tasaisimmin Euroopan ja Amerikan kesken.

Sähköyhtiöiden keskittyminen Saksassa

Ryhmät sähköteollisuudessa:

Ennen vuotta 1900:

Felten ja Guillaume

Lahmeyer

Union AEG

Siemens ja Halske

Schuckert ja kumpp.

Bergmann

Kummers

Felten ja Lahmeyer

AEG

Siemens ja Halske-Schuckert

Bergmann

Romag-tiv. 1900

AEG

Siemens ja Halske-Schuckert

Vuoteen 1912:

(Kiinteä »kooperaatio» vuodesta 1908)

Maailman jako

Eräät porvarilliset kynäilijät ovat lausuneet sen mielipiteen, että kansainväliset kartellit, jotka ovat pääoman kansainvälistymisen näkyvimpiä ilmauksia, antavat toivoa kansojen välisen rauhan säilymisestä kapitalismin vallitessa.

Tämä mielipide on teoreettisesti silkkaa pötyä ja käytännössä se on sofismi, pahimman opportunistin epärehellinen puolustuskeino.

Maailman jako

Kapitalistit eivät jaa maailmaa erikoisen ilkeämielisyytensä vuoksi, vaan sen vuoksi, että saavutettu keskittymisen aste pakottaa lähtemään tälle tielle liikevoiton hankkimiseksi. Jako suoritetaan tällöin pääoman mukaan (voiman mukaan) - muuta jakotapaa ei voi olla tavaratuotannon ja kapitalismin järjestelmässä.

Maailman jako

Voima taas vaihtelee taloudellisesta ja poliittisesta kehityksestä riippuen. Tapahtumien käsittämiseksi täytyy tietää, mitä kysymyksiä voimien muutokset ratkaisevat. On toisarvoista, ovatko ne puhtaasti taloudellisia vai talouden ulkopuolella olevia (esim. sotilaallisia) muutoksia.

Maailman jakaminen suurvaltojen kesken

Euroopan siirtomaavalloille (Yhdysvallat mukaan luettuna) kuuluva maa-alue prosenteissa

	<i>1876</i>	<i>1900</i>	<i>lisäys</i>
<i>Afrikassa</i>	10,8	90,4	+ 79,6
<i>Polynesiassa</i>	56,8	98,9	+ 42,1
<i>Aasiassa</i>	51,5	56,6	+ 5,1
<i>Australiassa</i>	100,0	100,0	–
<i>Amerikassa</i>	27,5	27,2	- 0,3

Maailman jako

Aikakauden luonteenomaisena piirteenä on maapallon lopullinen jako, ei siinä mielessä lopullinen, että uudelleenjakaminen olisi mahdoton – päinvastoin, uudelleenjakamiset ovat mahdollisia ja kiertämättömiä –, vaan siinä mielessä, että kapitalistimaiden siirtomaa-politiikka on suorittanut loppuun vapaiden maiden anastuksen planeetallamme.

Finanssipääoma hallitsee

Finanssipääoma on niin suuri, voidaanpa sanoa ratkaiseva voima kaikissa taloudellisissa ja kaikissa kansainvälisissä suhteissa, että se kykenee alistamaan ja todellisuudessa alistaa alaisekseen jopa täydellisintä valtiollista riippumattomuutta nauttavia valtioitakin.

Finanssipääoma hallitsee

Finanssipääoma yleensä pyrkii anastamaan mahdollisimman paljon maita, miten tahansa, millaisia tahansa ja missä tahansa, pitäen silmällä mahdollisia raaka-ainelähteitä ja peläten jäävänsä alakynteen vimmatussa taistelussa viimeisistä, vielä jakamattomista maailman alueista tai jo jaettujen alueiden uudelleenjaosta.

Finanssipääoma hallitsee

Finanssipääoma ja sitä vastaava kansainvälinen politiikka, joka on suurvaltojen taistelua maailman taloudellisesta ja poliittisesta jakamisesta, luovat monia valtiollisen riippuvuuden välimuotoja.

Finanssipääoma hallitsee

Tälle kaudelle eivät ole tyypillisiä ainoastaan maiden kaksi perusr ryhmää: siirtomaita omistavat maat ja siirtomaat, vaan myös eri tavoin riippuvaiset, valtiollisesti, muodollisesti itsenäiset, mutta todellisuudessa finanssitaloudellisen ja diplomaattisen riippuvuuden verkkoon sotkeutuneet maat.

Imperialismi

Jos olisi annettava mahdollisimman lyhyt määritelmä imperialismista, niin pitäisi sanoa, että imperialismi on kapitalismin monopolistinen vaihe.

Imperialismi

Viisi imperialismin perustunnusmerkkiä:

- 1) tuotannon ja pääoman keskittyminen, joka on saavuttanut niin korkean kehitysasteen, että se on luonut monopolit, jotka esittävät ratkaisevaa osaa talouselämässä;
- 2) pankkipääoman sulautuminen yhteen teollisuuspääoman kanssa ja finanssiharvainvallan muodostuminen tämän finanssipääoman pohjalla;

Imperialismi

- 3) pääoman vienti, erotukseksi tavarain viennistä, saa erikoisen tärkeän merkityksen;
- 4) muodostuu kapitalistien kansainvälisiä monopoliliittoja, jotka jakavat maailman, ja
- 5) maapallon alueellinen jako suurimpien kapitalistivaltojen kesken on suoritettu loppuun.

Imperialismi

Koroillaeläjän tulot ovat viisi kertaa suuremmat kuin tulot ulkomaankaupasta maailman tärkeimmässä kauppamaassa (Iso-Britanniassa)!

Siinä on imperialismin ja imperialistisen loismaisuuden olemus.

Imperialismi

Ranskassa ovat vuoriteollisuustyöläiset huomattavalta osaltaan ulkomaalaisia: puolalaisia, italialaisia ja espanjalaisia.

Yhdysvalloissa on Itä- ja Etelä-Euroopasta saapuneilla siirtolaisilla huonoimmin palkatut työpaikat, mutta amerikkalaiset työläiset muodostavat suurimman osan niistä, joita nostetaan työnjohtajiksi ja jotka saavat parhaimmin palkatut työt.

Imperialismi

Imperialismi pyrkii vetämään työläistenkin keskuudesta esiin etuoikeutettuja ryhmiä ja lohkaisemaan ne erilleen proletariaatin laajasta joukosta.

Imperialismi

Kapitalismin vallitessa ei ole ajateltavissa muuta perustetta vaikutuspiirien, etujen, siirtomaiden ym. jakamiselle kuin jakoon osallistuvien voiman, yleistaloudellisen, finanssi-, sotilaallisen ym. voiman huomioonottaminen.

Mutta voima muuttuu näillä jakoon osallistuvilla eri lailla, sillä eri yritykset, trustit, teollisuusalat ja eri maat eivät voi kehittyä tasasuhtaisesti kapitalismin vallitessa.

Imperialismi

Imperialismi on finanssipääoman ja monopolien aikakautta, jotka olennoivat kaikkialla pyrkimystä herruuteen eikä vapauteen.

Taantumus pitkin linjaa kaikenlaisten poliittisten järjestelmän vallitessa, äärimmäinen ristiriitojen kärjistyminen tälläkin alalla – siinä on näiden tendenssien tulos.

Monopolit

Imperialismi on taloudelliselta olemukseltaan monopolistista kapitalismia.

On pantava merkille erikoisesti monopolien neljä päälajia eli monopolistisen kapitalismin pääilmausta, jotka ovat luonteenomaisia tarkastelemallemme aikakaudelle.

Monopolit

- 1) Monopoli kasvoi esiin tuotannon keskityksestä sen erittäin korkealla kehitystasolla. Se muodostuu kapitalistien monopolistisista liitoista, kartelleista, syndikaateista ja trusteista.
- 2) Monopolit johtivat tärkeimpien raaka-ainelähteiden voimistuneeseen valtaukseseen, varsinkin kapitalistisen yhteiskunnan kartelloituneinta perusteollisuutta, kivihiili- ja rautateollisuutta varten.

Monopolit

- 3) Monopoli on kasvanut esiin pankeista. Ne ovat muuttuneet vaatimattomista välityslaitoksista finanssipääoman monopolisteiksi.

Monopolit

- 4) Monopoli on kasvanut esiin siirtomaapolitiikasta. Siirtomaapolitiikan monilukuisiin vanhoihin vaikuttimiin finanssipääoma on tuonut lisäksi taistelun raaka-ainelähteistä, pääoman viennistä, vaikutuspiireistä – ts. edullisten kauppojen, toimilupien, monopolivoittojen ym. piireistä – vihdoin, talousalueista yleensä.

Työläisten lahjonta

Kun kapitalistit jollakin teollisuuden monista aloista, jossakin yksityisessä maassa jne. saavat korkeita monopolivoittoja, se tekee heille taloudellisesti mahdolliseksi erinäisten työväenkerrosten, vieläpä aika ajoin näiden verrattain huomattavankin vähemmistön lahjonnan ja vetämisen kyseisen teollisuusalan tai kyseisen kansakunnan porvariston puolelle kaikkia muita vastaan.

Yhteiskunnallistuminen

- Kun suurliike kasvaa jättiläismäiseksi ja järjestää suunnitelmallisesti, joukkotilaston tarkan huomioonoton perusteella raaka-ainehankinnan niin laajassa mitassa, että se tyydyttää $\frac{2}{3}$ tai $\frac{3}{4}$ kaikesta siitä, mitä väestön kymmenmiljoonaiset joukot tarvitsevat;
- kun järjestetään systemaattisesti tämän raaka-aineen kuljetus kaikkein sopivimpiin, joskus satojen ja tuhansienkin virstojen päässä toisistaan sijaitseviin tuotantopaikkoihin;

Yhteiskunnallistuminen

- kun yhdestä keskuksesta käsin valvotaan raaka-aineen jalostusta sen kaikissa perättäisissä asteissa mitä erilaatuisimpien tuotteiden valmistukseen saakka;
- kun näiden tuotteiden jako kymmenien ja satojen miljoonien kuluttajain kesken suoritetaan yhden suunnitelman mukaisesti (amerikkalaisen »Öljytrustin» öljynmyynti sekä Amerikassa että Saksassa);

Yhteiskunnallistuminen

niin silloin käy ilmeiseksi,

- että edessämme on tuotannon yhteiskunnallistuminen eikä suinkaan yksinkertainen »yhteenkietoutuminen»,
- että yksityistaloudelliset ja yksityisomistukselliset suhteet muodostavat kuoren, joka ei enää vastaa sisältöä ja jonka täytyy ehdottomasti mädäntyä, jos sen poistamista keinotekoisesti pitkitetään,

Yhteiskunnallistuminen

- ja että tämä kuori saattaa pysyä mätänemistilassa verrattain pitkän ajan (pahimmassa tapauksessa, jos opportunistisen paiseen parantuminen pitkistyy), mutta tulee kuitenkin kiertämättä poistetuksi.